

Literatur.

- BARTH, G. B. 1855: Fortegnelse over de i Lofoten og Vesteraalen forekommende Fuglearter. – *Nyt Mag. f. Nat. vid.*, Chria.
- BLAIR, H. M. S. 1936: On the Birds of East Finmark. – *The Ibis*, London.
- COLLETT, ROBERT 1872: Remarks on the Ornithology of Northern Norway. – *Forh. Vid. selsk. Christiania*.
- 1877: Mindre meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1873–76. – *Nyt Mag. f. Nat. vid.* **23**. Kria.
- 1881: Mindre meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1877–1880. – *Ibid.* **26**.
- 1894: Mindre meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1881–1892. – *Ibid.* **35**.
- DAVIDSON, ALAN 1954: A Bird Watcher in Scandinavia. – Chapman & Hall, London.
- HAGEMANN, AXEL 1866: Under Polarkredsen. – Cammermeyer, Kristiania.
- HOLGERSEN, HOLGER 1953: Bird-Banding in Norway 1953. – *Sterna* no. 16, Stavanger.
- LØVENSKIOLD, HERMAN L. 1947: Håndbok over Norges Fugler. – Oslo.
- NILSSON, S. 1858: Skandinavisk Fauna, Föglarna **1**, 3. oplag. – Lund.
- SALOMONSEN, FINN 1935: Zoology of the Faroes; Aves. – København.
- SOMMERFELT, CHR. 1861: Fortegnelse over de i Ostfinnmarken iakttagne Fugle tilligemed enkelte Bemærkninger angaaende endel af disse. – Öfversigt af Kongl. Vet.-Akad. Förh. **18**, Stockholm.
- TAYLOR, R. J. F. 1953: Notes on the Birds of Finnmark. – *Sterna* **10**, Stavanger.
- WESSEL, A. B. 1905: Ornithologiske meddelelser fra Sydvaranger. – Tromsø Museums Årshefte **27**, 1904, Tromsø.
- WILLIAMSON, KENNETH 1945: Some New and Scarce Breeding Species in the Faeroe Islands. – *The Ibis* **87**, London.

MINDRE MEDDELELSER**Hvid Vipstjert (*Motacilla alba* L.) som vært for Gøg (*Cuculus canorus* L.) på Bornholm.**

Som et bidrag til besvarelsen af spørgsmålet om, hvor hyppigt Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) her i landet er vært for Gøg (*Cuculus canorus*), skal oplyses, at jeg den 7. august 1947 ringmærkede en gøgeunge, som blev fodret af Hvid Vipstjert. Det skete ved den klippefulde kyststrækning mellem Svaneke og Listed, Bornholm. (Jfr. i øvrigt D.O.F.T. **46**, 1952, p. 70 og p. 175 samt **47**, 1953, p. 143).

E. SPURRE PEDERSEN

Fig. 1. Europas første fund af en Natravn i dvale. Grene Sande i Jylland 22. maj 1955 kl. 4.

Natravn (*Caprimulgus europaeus* L.) fundet i dvaletilstand.

Den 22. maj 1955 havde jeg en meget interessant oplevelse med en Natravn (*Caprimulgus europaeus*), idet jeg gjorde den opdagelse, at ogsaa vor europæiske Natravn kan gå i dvale. Jeg siger ogsaa, fordi man for nogle år siden gjorde den opsigtsvækkende opdagelse, at en californisk natravneart lå i vinterdvale. Omtalte dag var jeg på en nat-fuglesangstur med Vorbasse ungdomsforening i Grene Sande nordøst for Hejnsvig. Da dette terræn er et udmærket natravneterræn, undrede det mig, at vi ikke hørte noget til denne fugl. »Det må vist være for koldt til, at den spinder,« sagde jeg, for temperaturen lå omkring frysepunktet. Ganske vist sang både Solsorten og Sangdroslen, og Gulsprurven var ogsaa begyndt; men der var ikke den sang, som ellers høres en rigtig lun sommermorgen. Ud på morgenstunden blev der endnu koldere, og vi opdagede, at der kom is på vandpytterne; temperaturen var gået under frysepunktet.

Pludselig siger en ung mand: »Her ligger en død fugl,« og det var tilsyneladende rigtigt. Det var en Natravn; hovedet var faldet fremover, så næbbet stak ned i det rensdyrlav, hvori fuglen lå. Vi tog den op; den var livløs, kold og slap, hovedet dinglede på halsen, et sikkert tegn på, at fuglen var død. »Det var underligt, at den var død i nat,« tænkte jeg, for her er ingen tråde, den kan have fløjet imod, og det ser ikke ud til, at den har tabt en fjer. Medens vi lyttede til fuglesangen, gik den unge mand med Natravnen i hånden en halv times tid, hvorefter jeg fik den for at fortælle om Natravnen, efter at det var

blevet så lyst, at vi alle rigtig kunne se den. Klokken var godt fire, da jeg stod med Natravnen i hånden og begyndte at fortælle om »Aftenbakken«, som vore forældre kaldte den.

Medens Natravnen lå på ryggen i min hånd, så jeg, at den ganske svagt bevægede en af sine tæer. Først ville jeg ikke tro mine egne øjne, men da det gentog sig, var jeg klar over, at Natravnen ikke var død, og jeg bemærkede, at vi muligvis stod over for det helt store fund: Europas første Natravn i dvale. Flere gange så vi de små bevægelser i tæerne, hvorefter jeg lagde Natravnen ind i min bil. Derefter gik vi igen ud i plantagen og efter en god times tid vendte vi tilbage til bilerne, hvor det første, vi så efter, selvfølgelig var Natravnen. Den lå stadig på ryggen, som jeg havde lagt den. Vi startede nu mod Vorbasse, hvor vi skulle drikke morgenkaffe, og jeg fik en mand til at sidde med Natravnen i sin hule haand for at varme den; for det ville jo være spændende, om vi alle kunne få at se, når den vågnede fra dvale-tilstanden. Da vi nærmede os Vorbasse, sagde manden, der sad med Natravnen: »Jeg kan mærke, at den begynder at spænde musklerne, og den rører også benene.« Da vi kørte gennem byen begyndte Natravnen at løfte hovedet op fra den hængende stilling; men den kunne endnu ikke holde det på plads. Ved seks-tiden satte vi den ind på bordet, hvor solen skinnede, og her sad Natravnen så mellem kopper og rundstykker, medens vi nød morgenkaffen. Her fik vi rig lejlighed til at se den vende tilbage til bevidstheden. Snart fik den hovedet løftet op og lagt til rette, og øjet viste sig som en smal, sort stribe; men endnu reagerede den ikke, selv om vi stak en finger helt hen til den.

Efter et kvarters forløb begyndte den at lukke sit vældige gab op og drejede hovedet for ligesom at se sig omkring. Da det var tydeligt, at den kunne se os, stak vi fingeren hen til den; så gabede den op og bevægede hovedet. Klokken 6,35 spredte den vinger og hale ud; det var tydeligt, at dens kræfter tiltog. Lidt før kl. 7 prøvede Natravnen at flyve; den løftede vingerne helt op og baskede ud over bordkanten, men faldt ned på gulvet; den var endnu for svag.

Både smalfilm og fotografier fik jeg lejlighed til at tage af Natravnens dvaletilstand og opvågning. Da jeg kørte hjemad, sad Natravnen selv i bagsædet og gjorde store øjne.

Da jeg ved halv otte tiden nåede Stavshede skole og kravlede ud af bilen, hvæste Natravnen efter mig, idet den viste sit vældige gab og virrede med hovedet. Jeg lod bilen stå i solskinet, så der kunne blive rigtigt varmt derinde, og kl. 9 gik jeg ud for at se til den. Da blev den forskrækket, så snart den så mig, og fløj op derinde og svævede behændigt rundt ret som nogen sommerfugl. Det var interessant at se, at Natravnen nu helt var sig selv, og at det hermed var konstateret, at vor Natravn på ca. tre timer var i stand til at gå fra dvaletilstand til normal livsfunktion, når den kommer i tilstrækkelig varme. – Denne Natravn, der blev set af et halvt hundrede mennesker fra dvale til opvågning, førte beviset for, at også vor europæiske Natravn er i

Fig. 2. Kl. 6,15 fik Natravnen igen kræfter til at løfte hovedet op på plads.

stand til at gå i dvale, hvis temperaturen bliver for lav. Det er sikkert for at undgå, at noget værre skulle times den.

Det var altså ikke så mærkeligt, at Natravnen ikke spandt i Grene Sande den nat, og jeg kom til at tænke på, at sådan var jeg før blevet narret af Natravnene i de meget kolde nætter de sidste år. Det ville derfor være interessant at få dette nærmere undersøgt, hvorfor jeg tog i plantagen en hel del aftener og målte temperaturen. Af disse undersøgelser ser det ud til, at Natravnsens kritiske punkt ligger omkring fem grader celcius. Er der over fem grader, så spinder den, men falder temperaturen til fire grader eller derunder, så høres den ikke, ej heller ses. Natravnen kan sikkert ikke holde varmen, når temperaturen bliver så lav; den er også af en fugl at være tyndt påklædt. Dens normaltemperatur skal være omkring 41 grader.

LEO NOVRUP

Sorthovedet måge (*Larus melanocephalus* Temm.) observeret ved Esbjerg.

Den 11. august 1955 så jeg en adult Sorthovedet måge (*Larus melanocephalus*) i Esbjerg havn, og jeg iagttog den på nært hold i næsten 10 minutter, medens den fouragerede sammen med nogle andre måger. Den så ud til at være i fuldt udfarvet sommerdragt med sort hovede, hvis sorte farve strakte sig et godt stykke ned på nakken som hos Dværgmågen. Det mest påfaldende ved den var imidlertid dens blege farve: Forryggen og vingerne ud til håndleddet var tydeligt

blegere end hos Hættemågen, medens håndsvingfjerene var næsten hvide og dannede et tydeligt kontrastmønster i gråt og hvidt på oversiden af vingen. Der var intet sort på vingespidserne og heller ikke nogen adskillende hvid linie på forvingen; vingen var bemærkelsesværdig hvid på undersiden. Ved omhyggelig iagttagelse lagde jeg også mærke til dens kraftige næb og mørkerøde ben.

Fuglen var en lille smule større end de Hættemåger, som den fouragerede sammen med, men den havde lidt rundere og ikke helt så spidse vinger som denne, desuden en meget lettere mere svævende og terneagtig flugt. Den mindede på mange måder om Dværghmågen, men var bl. a. let kendelig ved sin størrelse og sit vingemønster.

Jeg kan tilføje, at arten nu ses regelmæssigt ved østkysten af England, og at jeg tidligere har iagttaget den dér tre gange.

IAN C. T. NISBET

ANMELDELSER

LESLIE BROWN: *Eagles*. (274 pp., 16 tavler). – MICHAEL JOSEPH, London 1955. Pris: 18 s.

En meget interessant redegørelse for forf.s iagttagelser over forskellige ørnearter, dels over skotske Kongeørne, dels og navnlig over 10 afrikanske ørnearter, han har studeret under sit ophold som koloniembedsmand i Britisk Østafrika. Teksten er delt i 4 hovedafsnit, der igen er delt i en række mindre kapitler. En del overskrifter minder i nogen grad om et bibliotekskatalogs inddeling; men i betragtning af, at de dækker over omtaler af store, spillevende ørne, kan de virke noget kunstige. Dette er dog ingen væsentlig indvending. Man får udbytte af at læse denne bog. Forf. har studeret sine objekters adfærd. Han diskuterer deres flugt, territorier, yngleforhold, jagtmetoder og bytte; det sidste søges ifølge hans erfaring fortrinsvis mellem dyr, der er indtil halvt så store som de pågældende ørne selv. Forf. har tænkt over tingene, mest som passiv iagttager; men da en større tornskadeart to dage i træk søgte at dræbe en endnu værgeløs unge af en Høgeørn, greb han sin haglbøsse. Tavlerne viser talrige fortrinlige fotografier af ørne, deres reder, æg og unger og af de lokaliteter, den holder til på.

LØPP.

STANLEY CERELY: *The Gyr Falcon Adventure*. (255 pp., 12 tavler, 1 kort). – COLLINS, London 1955. Pris: 18 s.

Forf. havde kun yderst begrænset tid til sin rådighed og koncentrerede sig derfor helt og holdent om iagttagelse og fotografering af Jagtfalke på og ved reden. Rejsen var planlagt så nøjagtigt, det kunne lade sig gøre. Forf. beskriver forberedelserne, rejsen med skib til Reykjavik, videre med rutebil til Ísafjardardjúp og endelig med rutebåden til Isafjord by. Efter at have samlet tilstrækkelige oplysninger tog han til gården Ögur, hvorfra han på hesteryg tog til to falkereder,